

Askelet kestävään ruokapakkaamiseen

*Tuloksia ja toimenpide-
ehdotuksia Murrosareenasta*

Vilja Varho, erikoistutkija, Luke

2.11.2023 | Paasitorni, Helsinki

www.packageheroes.fi | [#packageheroes](https://twitter.com/packageheroes)

Kestävän ruokapakkaamisen murrosareena

Menetelmän perusta: Hyysalo, S. et al. 2019: Developing Policy Pathways: Redesigning Transition Arenas for Mid-Range Planning. Sustainability, 11, 603.

- 5 tapaamista kuukauden välein
- 3 ryhmää
- 20 osallistujaa: ruoka- ja pakkausteollisuus, kauppa, kierrätys, tutkimus, hallinto, kansalaisjärjestöt

Murrosareenan haasteet

1. Pakkausten vähentäminen → Uudelleenkäytettävien pakkausten edistäminen
 2. Yritysten välinen yhteistyö → Kierrätysmuovin edistäminen ruokapakkauksissa
 3. Roskaamisen vähentäminen
- Osin samoja keinoja, esim. panttijärjestelmä osaratkaisu useampaan haasteeseen.
 - Vilja Varho ym. 2023. Askelet kestävään ruokapakkaamiseen: Kestävän ruokapakkaamisen murrosareena.
<https://jukuri.luke.fi/handle/10024/553656>

Pakkausten uudelleenkäyttö haastaa kertakäyttökulttuurin

- Suosituksia uudelleenkäytön tukemiseksi

Ruokapakkausten uudelleenkäyttöä tulee kehittää pakkausjätteen määrän ja roskaantumisen vähentämiseksi

Pakkausjätteen määrä tulee kasvamaan lähivuosina, mikäli kertakäyttöpakkausten kulutus lisääntyy ennusteiden mukaisesti. Samalla kasvavat pakkausjätteen aiheuttamien haitallisten ympäristövaikutusten riskit. Pelkästään materiaalitehokkuuteen ja kertakäyttöpakkausten kierrätykseen panostamalla kulutuksen kasvusta johtuvaa jäteongelmaa ei pystytä hillitsemään. Tämän vuoksi pakkausten uudelleenkäyttöä tulee järjestelmällisesti kehittää, kokeilla ja optimoida yhteistyössä arvoketjun toimijoiden kesken sekä määrittää ja seurata eri ratkaisumallien taloudellisia ja ympäristövaikutuksia.

Suosituksemme uudelleenkäytön kannustamiseksi ja skaalaamiseksi:

1. Uudelleenkäytön edistämiseksi täytyy asettaa kunnianhimoiset tavoitteet, jotta uudelleenkäyttö skaalautuisi, tulisi kannattavaksi ja edistäisi kestävyyttä
2. Pakkausten uudelleenkäytön kasvua tulee seurata ja vaikutuksia arvioida vuosittain
3. Kansallisen uudelleenkäyttöjärjestelmän kehittämistä on tuettava
4. Yrityksiä tulee TKI-tukien avulla kannustaa innovoimaan uudelleenkäytettäviä ratkaisuja
5. Kertakäyttöisten pakkausten kysyntää tulee heikentää sovelluksissa, joissa pakkausista johtuvan ruokahävikin riski on pienin

Viestintä / vaikuttaminen / koulutus	Tutkimus / selvitys / pilotointi / kokeilut	Liiketoiminnan kehittäminen	Politiikkatoimet
Roskaamisen vähentäminen			
Roskaamisteeman lobbaustyö	Selvitetään elintarvikepakkausten osuus roskasta, säännöllinen seuranta	Pakkausten kierrätettävyyden edistäminen mm. materiaalivalinnoin, sekajätteen vähentäminen	Valtakunnallisten tavoitteiden asettaminen ja seuranta säännöllisin väliajoin (ns. menetelmäkehitystyö)
H Ku E T K Ka	H Ku E T K Ka	H Ku E T K Ka	H Ku E T K Ka
Yhteisen viestintäpankin luominen roskaamiseen liittyville perusviesteille, jotka räätälöivätässä	Kokonaisselvitys roskaamisen isosta kuvasta; kytkennät muihin ympäristökriiseihin	Erilaisten sovellusten kehitystyö edistämään esim. roskaisten paikkojen identifiointia tai panttijärjestelmään	Vapaaehtoinen sopiminen, <u>green dealit</u> : Roskaamiseen liittyviä tavoitteita mukaan soveltuvin osin
H Ku E T K Ka	H Ku E T K Ka	H Ku E T K Ka	H Ku E T K Ka
Kohdennetut viestintätoimenpiteet eri teemoilla: jaksottainen ja kampanjaluonteinen	Roskaamisen kokonaiskustannusten selvitys ml. roskaamisen sosiaalinen vaikutus, vaikutus ihmisten viihtyvyyteen, roskaisimpien paikkojen kartoitus	Vertaistuki, jaetaan parhaat käytänteet ja luodaan ns. <u>guidelines</u> (erit. tapahtumajärjestäjät)	Uudelleenkäytettävien astioiden/pakkausten käytön edistäminen, mm. lainsäädäntö, yhden palautusjärjestelmän luominen, taloudelliset kannusteet
H Ku E T K Ka	H Ku E T K Ka	H Ku E T K Ka	H Ku E T K Ka

vaikuttaminen / koulutus		pilotointi / kokeilut		kehittäminen		toimittaminen																	
Roskaamisen vähentäminen																							
Roskaamisteeman lobbaustyö		Selvitetään elintarvikepakkausten osuus roskasta, säännöllinen seuranta		Pakkausten kierrätettävyyden edistäminen mm. materiaalivalinnoin, sekajätteen vähentäminen		Valtakunnallisten tavoitteiden asettaminen ja seuranta säännöllisin väliajoin (ns. menetelmäkehitystyö)																	
H	Ku	E	T	K	Ka	H	Ku	E	T	K	Ka	H	Ku	E	T	K	Ka	H	Ku	E	T	K	Ka
Yhteisen viestintäpankin luominen roskaamiseen liittyville perusviesteille, jotka räätälöitävissä		Kokonaisselvitys roskaamisen isosta kuvasta; kytkennät muihin ympäristökriiseihin		Erialaisten sovellusten kehitystyö edistämään esim. roskaisten paikkojen identifiointia tai panttijärjestelmään		Vapaaehtoinen sopiminen, green deal Roskaamiseen liittyviä tavoitteita mukaan soveltuvin osin																	
H	Ku	E	T	K	Ka	H	Ku	E	T	K	Ka	H	Ku	E	T	K	Ka	H	Ku	E	T	K	Ka
Kohdennetut viestintätoimenpiteet eri teemoilla: jaksottainen ja kampanjaluonteinen		Roskaamisen kokonaiskustannusten selvitys ml. roskaamisen sosiaalinen vaikutus,		Vertaistuki, jaetaan parhaat käytännöt ja luodaan ns. guidelines (erit.		Uudelleenkäytettävien astioiden/pakkausten käytön edistäminen, m. lainsäädäntö, yhden																	

Kuluttajat / kansalaiset

- Kuluttajat toimien kohteena
- Autetaan kuluttajaa toimimaan oikein (esim. viestinnän, lajittelumerkintöjen tai panttien ja pelillistämisen avulla)
- Poikkeuksena roskaisten paikkojen identifiointi

Kansalaisjärjestöt

- Tärkein rooli roskaamisen estämisessä
- Viestintä kuluttajille ja kansalaisille
- Lobbaus esim. roskaamisen pitämiseksi esillä
- Kierrätysmuovitiekartta

Kunnat

- Kaikissa teemoissa kunnilla rooli, roskaamisen ehkäisyssä isoin
- Julkiset hankinnat, pilottialusta, tapahtumien luvitus
- Roskaamisessa mm. tavoitteiden asettaminen, viestintä kuntalaisille, roskaamisen seurausten tutkimus

Hallinto

- Erityisesti politiikkatoimet, ml. tavoitteiden asettaminen, green dealit, sertifiointi, kansallinen uudelleenkäytettävien pakkausten palautusjärjestelmä
- Myös erilaisten toimien ja investointien rahoitus
- ”Roskanyrkki” – roskaantumiseen liittyvän tiedon kerääjä ja keskustelun foorumi

Tutkimus

- Kokeilujen ja vaikutusten arviointi
- (EU-)Lainsäädännön ja sen vaikutusten tutkimus
- Kemiallisen vs. mekaanisen kierrätyksen kokonaisvaikutusten arviointi
- Roskaamiskäyttäytymisen tutkimus

Elinkeinoelämä

- Monenlaisia yrityksiä!
- Esim. uudelleenkäytettävät pakkaukset: järjestelmän luominen vaatii yhteistyötä
- Elintarvikekelpoisen muovin erottelun mahdollistava järjestelmä
- Yritysvetoinen yhteistyöfoorumi koko arvoketjulle
 - Tiedon yhteinen tulkinta ja jako, yhteisten ohjeistusten laatiminen, viherpesun esto, yhtenäinen viestintä kuluttajille, koulutus